

**СКРИПНИК**Наталія Анатоліївна  
renard\_73@mail.ruстарший викладач, Одеський  
національний політехнічний  
університет**ЛІНЧУК**

Марина Віталіївна

студент

**МЕЛЬНИКОВА**

Катерина Олегівна

студент

УДК 330.332:338.432

**ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ****PROBLEMS INVESTICINE ACTIVITY IN AGRARIAN-INDUSTRIAL COMPLEX**

*Стаття присвячена проблемам інвестиційних вкладень в аграрно-промисловий комплекс та особливостей їх прояву в Україні. Також проаналізовано ефективність вкладень інвестицій в аграрний сектор, так як інвестиції виступають важливою умовою для забезпечення технічного прогресу та підвищення показників господарської діяльності на різних економічних рівнях.*

*Статья посвящена проблемам инвестиционных вложений в аграрно-промышленный комплекс и особенностей их проявления в Украине. Проанализирована эффективность вложений инвестиций в аграрный сектор, так как инвестиции выступают важным условием обеспечения технического прогресса и повышения показателей хозяйственной деятельности на различных экономических уровнях.*

*The article deals with the problems of investments in the agro-industrial complex and the peculiarities of their manifestations in the Ukraine. The efficiency of investments in the agricultural sector, since investments are an important condition for technological progress and improve the performance of economic activity at different economic levels.*

**Ключові слова:** інвестор, сільське господарство, інвестиції, інвестиційна діяльність, аграрне підприємство, АПК

**Ключевые слова:** инвестор, сельское хозяйство, инвестиции, инвестиционная деятельность, аграрное предприятие, АПК

**Keywords:** investor, agriculture, investment, investment, agricultural enterprise of agrarian and industrial complex

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ**

Агропромисловий сектор є базовим у народнім господарстві України, тому для його ефективного функціонування необхідні значні інвестиційні ресурси. Інвестування у виробництво сільськогосподарської продукції є одним з найперспективніших, оскільки це дає змогу розширення виробничого потенціалу сільського господарства. Стійкий розвиток аграрного сектору потребує інвестиційної активності для збільшення виробничих фондів, яке можливе шляхом додаткових вкладень.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій**

Дослідження проблем інвестиційної діяльності та її вплив на економіку країни є досить актуальним питанням, оскільки АПК займає значну ланку в розвитку країни та впливає на її економічні показники. Проблемою інвестиційної діяльності цікавилось багато як вітчизняних, так й іноземних вчених, у першу чергу В. Геєць, М. Денисенко, Я. Жалило, А. Музиченко, А. Пересада, Н. Татаренко, В. Федоренко, Л. Дж. Гитман, У. Шарп [5-12].

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми**

В умовах глибокої кризи у державі не створено всіх умов для того, щоб зацікавити іноземні інвестиції в АПК та сприяти якісному розвитку галузі. Аналізуючи ситуацію з інвесторами у сільське господарство, можна зробити висновок, що вони мало цікавляться інвестиційними проектами, котрі пов'язані з розвитком сільськогосподарських підприємств.

**МЕТА РОБОТИ**

Виявлення основних проблем розвитку інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах України та шляхи їх вирішення.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ**

Загальні умови інвестиційної діяльності в Україні зафіксовано в Законі «Про інвестиційну діяльність», згідно з яким під інвестиціями розуміють сукупність грошових, матеріальних, інвестиційних та інших цінностей, що вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку.

Згідно із Законом України "Про іноземні інвестиції", до іноземних інвестицій відносяться усі види цінностей, вкладених безпосередньо інвесторами в об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Необхідно відзначити, що потреба АПК України у різних видах інвестицій неоднакова. Найбільшу цінність мають нові технології устаткування; ноу-хау, вільно конвертована іноземна валюта. З іншого боку можливість вкладення тих чи інших видів інвестицій часто різні. Тому проблему залучення закордонних капіталів в АПК України доцільно розглядати диференційно.

Головне завдання, яке повинен виконувати АПК - це нарощування сільськогосподарського виробництва, постійне та надійне забезпечення держави продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною. Для можливості виходу продукції АПК України на світовий ринок необхідне об'єднання усіх галузей комплексу.

Сільське господарство є однією з основних галузей економіки України, на яку припадає близько 20% загального обсягу валового продукту. Але економічні можливості аграрного сектора України використовуються не повністю. Економічні реформи проводяться послідовно і поки що не забезпечили підвищення ефективності і продуктивності праці.

Вагоме значення для розширення та розвитку аграрного виробництва являється проблема інвестиційного забезпечення сільського господарства як на регіональному, так і на макрорівні [1].

Для залучення інвесторів повинна бути основа, яка підтверджувала б важливість, а головне - доцільність залучення коштів у певне сільськогосподарське виробництво. Сільське виробництво є ризикованим видом діяльності, адже залежить від кліматичних умов. Україна має всі передумови для залучення інвестицій, зокрема чорноземні ґрунти, розвинута транспортна

інфраструктура, вигідне географічне положення, наявність робочої сили[4].

В сучасних умовах як економічна, так і політична ситуація в Україні є нестабільною. Недостатньо розроблена нормативна база, високі податки та інше призводять до високих ризикових умов для інвесторів.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні потрібно приділити увагу макроекономічному становищу країни, переглянути нормативно-правову базу, посприяти створенню лізингових компаній. Їх послуги можуть стати альтернативою кредитування, оскільки підприємство має змогу отримати необхідні ресурси, уникаючи при цьому значних витрат.

Попри всі ризики, є певний перелік іноземних фірм-інвесторів аграрно-промислового комплексу, які досить довгий час займаються підприємницькою діяльністю в Україні. Це «Кейс» (США), «Янке» (ФРН) та «Ілта Хлдинг Р.А.» (Швейцарія).

Іноземні інвестиції в сільськогосподарське виробництво надходять в трьох формах, а саме:

- прями іноземні інвестиції;
- інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів;
- інвестиції в основний капітал.

На підприємствах промисловості зосереджено 31,5 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну, в установах фінансової та страхової діяльності – 25,9 %.

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 12274,1 млн.дол. США, Німеччина – 5489,0 млн. дол. США, Нідерланди – 5108,0 млн. дол. США, Російська Федерація – 2685,6 млн. дол. США, Австрія – 2354,3 млн. дол. США, Велика Британія – 1953,9 млн. дол. США, Віргінські Острови (Брит.) – 1872,6 млн. дол. США, Франція – 1539,2 млн. дол. США, Швейцарія – 1371,2 млн. дол. США та Італія – 966,6 млн. дол. США [13].

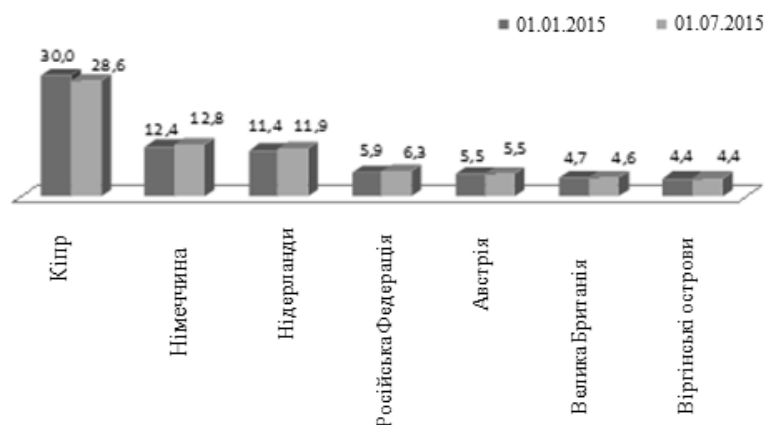


Рис. 1. Розподіл прямих іноземних інвестицій в Україні за основними країнами-інвесторами (у % до загального обсягу) [13]

До десяти регіонів (Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей ) та до м. Київ надійшло найбільше всього інвестицій – 93,7 відсотка всіх залучених прямих іноземних інвестицій.

Досить важливою проблемою являється різний рівень залучення інвестицій до регіонів держави. Західні регіони України мають найнижчі показники. Така тенденція негативно впливає на їх економічний розвиток. Значна кількість інвестицій виділяється у

Київ та Київську область. І це не дивно, бо у межах Київської області зареєстровано велику кількість представників іноземних компаній, які здійснюють свою діяльність по всій території України, але реєструють інвестиції за місцем реєстрації їх підприємств.

Розглядаючи інвестиції на регіональному рівні, можна виділити області які демонструють позитивну динаміку освоєння інвестицій та області, до яких надходить дуже низька частка іноземних вкладень. Їх перелік наведемо у табл. 1.

Таблиця 1

## Регіональний розріз (% п/п)

№, п/п	Назва області	Позитивна динаміка			Негативна динаміка		
		Січень-червень 2015	Частка у структурі 2014	Внесок в.п.	Січень-червень 2015	Частка у структурі 2014	Внесок в.п.
1.	м. Київ	28,3	30,0	8,5			
2.	Волинська	75,1	1,4	1,1			
3.	Хмельницька	23,1	1,8	0,4			
4.	Сумська	13,5	1,1	0,1			
5.	Донецька				-66,5	8,2	-5,5
6.	Луганська				-86,8	3,9	-3,4
7.	Полтавська				-42,6	4,3	-1,8
8.	Івано-Франківська				-34,2	3,1	-1,1

Також слід звернути увагу на кваліфікацію працівників, що заняті на сільськогосподарських підприємствах, зокрема - на підготовку менеджерів. Правильно організована ними робота буде приносити підприємству максимальних прибутків при мінімальних затратах.

Найбільш привабливими і прибутковими сферами для іноземних інвесторів в агропромисловому комплексі є: модернізація технологій. Особлива увага приділяється обробці та зберіганню зерна; впровадженню високотехнологічних методів вирощування сільськогосподарських культур; створенню сировинної бази для виготовлення обладнання для м'ясо-молочної, борошно-круп'яної та хлібопекарської промисловості.

При достатньому фінансуванні аграрно-промислового комплексу України виробництво сільськогосподарської продукції можна збільшити у два рази. За аналізом інвестицій фінансування АПК були зроблені висновки, що Україна отримує в 3 рази менше інвестицій в порівнянні з Польщею. Нині аграрний сектор має досить великий потенціал: країна може стати найбільшим виробником меду, зернових та м'яса птиці. Але все це тільки плани, оскільки спостерігається відтік коштів. Це пов'язано з великою кількістю невирішених проблем в галузі.

Значний вплив на АПК України мала світова криза, а саме - на спроможність сільськогосподарських підприємств залучати фінанси в необхідному розмірі. Особливу загрозу відчувають невеликі фермерські господарства, оскільки навіть компанії, які відповідають всім критеріям (масштаб, рентабельність і т.п.), не можуть повністю забезпечити фінансування для свого розвитку. Відносну перевагу матимуть ті компанії, які мають велику частку основних засобів на балансі - їх можна

використовувати в якості застави для залучення боргового фінансування (тобто банки будуть більш охоче кредитувати їх розвиток).

Сьогодні Україна знаходиться в «режимі очікування» у виробництві сільськогосподарської продукції [14]. Це достовірні факти, які базуються на реальних розрахунках аграрного потенціалу країни. Державі потрібен час, і згодом аграрний сектор України може бути найбільш ефективним бізнесом та вийти сильним конкурентом на світовий ринок. Адаптація маючи 30% світового чорнозему, аграрно-промисловий комплекс України може стати конкурентоспроможним й зайняти гідне місце серед інших країн. Але головною умовою буде те, що інвестиції повинні йти не тільки у виробництво, але і в технології та науку.

Як вітчизняні, так і закордонні інвестори проявляють інтерес до АПК. Українське сільськогосподарське виробництво має високу рентабельність. Якщо дотримуватися всіх технологій та оновлювати технічну базу, аграрний сектор може стати високорентабельним.

За останній час уряд України провів велику кількість переговорів з потенційними інвесторами. Потенційно можливий прихід в АПК України великих інвестицій з країн Близького Сходу - останнім часом представники великих інвестиційних фондів і компаній даного регіону виявляли активний інтерес саме до українських сільськогосподарським підприємствам.

Україна зацікавлена в поглибленні та активізації взаємного співробітництва з Швейцарією. Зокрема, мова йде про участь у спільних виставкових та ярмаркових заходах держав; залучення українського і швейцарського аграрного бізнесу до спільного обговорення всіх проблемних та перспективних

питань співробітництва; активізації інвестиційного співробітництва; створення спільних підприємств; проведення спільних форумів або круглих столів із залученням бізнес-структур України і Швейцарії [15].

### ВИСНОВКИ

Інвестиції мають велике значення для розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Стан інвестиційної діяльності в аграрному комплексі України знаходиться на низькому рівні. Існує значна кількість ризиків, які дають підстави для сумніву інвесторів, щодо вкладення коштів.

Для того щоб, покращити інвестиційний клімат в аграрно-промисловому комплексі України, необхідно:

- удосконалити законодавство;
- стабілізувати загальну ситуація країни;
- підвищити виробництво сільськогосподарських продуктів, щоб збільшити фінансові накопичення для подальшого їх інвестування.

За допомогою вирішення цих та інших питань можливо більш раціонально використовувати кошти, контролювати їх розподіл та своєчасне повернення.

Пріоритетними напрямками в аграрному секторі повинна стати державна політика для того, щоб стимулювати господарську діяльність та підтримувати її

Для покращення загального стану АПК України потрібно сприяти активному експорту сільськогосподарської продукції, що розширить можливості аграрного сектору на світовому ринку.

### Список використаних джерел

1. Кожем'якіна М.Ю. Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 68–73.
2. Бондарчук А.В. Формування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємств: монографія / А.В. Бондарчук. – Луганськ: Елтон-2, 2012. – 156 с.

3. Жарун, О.В. Інвестиційна діяльність у сільськогосподарських підприємствах регіону / О.В. Жарун // Економіка АПК. – 2010. – № 4. – С.83–87.

4. Курмаєв П.Ю. Теоретичні аспекти формування механізму комплексного розвитку соціально-економічних систем регіону/ П.Ю. Курмаєв// Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Наук. ред. І.К.Бондар. – К.; 2008. – Вип.9(88). – 182с.

5. Геєц В. Еще раз о составляющих экономического подъема в Украине // Экономика Украины,- 1998.-№11.-С. 27-36.

6. Денисенко М.П. Основы инвестиційної діяльності. - К.: Алеута, 2003. – с.45

7. Жалило Я. Иностранные инвестиции и национальный капитал: парадигма взаимодействия // Фондовый рынок. – 2001, - №25. - С. 8-9.

8. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. – К.: Либра, 1998. – с.34

9. Татаренко І.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій: Навчальний посібник. — К.: КНЕУ, 2000. – с. 88

10. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2001.

11. Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования. – М.: ИНФРА-М, 1997.

12. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Инвестиции. – М.: ИНФРА-М, 1999.

13. Зовнішньоекономічна діяльність: статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2014 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://www.ukrstat.gov.ua>

14. Аграрний сектор економіки України – об'єкт для інвестування / Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>

15. Мировой финансовый кризис и его угрозы для инвестиций в АПК Украины [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://www.apk-inform.com/>